

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р арх. Стела Ташева, ЛТУ, София

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ специалност *Теория и история на архитектурата (дигитализация и архитектурно наследство)*, професионално направление 5.7. *Архитектура, строителство и геодезия*, за нуждите на *ИГ Старо изкуство*, сектор *Изобразителни изкуства*, в Института за изследване на изкуствата към Българската академия на науките.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ обявен в Държавен вестник, бр. 52/18.06.2024г., и в интернет страницата на ИИИЗк, като кандидат участва гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова от *ИГ Старо изкуство*, сектор *Изобразителни изкуства*, в ИИИЗк, БАН.

1. Кратки биографични данни

Архитект Димитрина Попова дипломира през 2000 г. като магистър-архитект в Университета по архитектура строителство и геодезия, в София. Тя защитава своята ОНС „Доктор“ на тема „Граници на намеса на Римската империя чрез архитектура в Тракия“ през 2014 г. (диплома № 000480/08.10.2014 г. на ИИИЗк, БАН). През месец май 2015 г. след спечелен конкурс започва работа като главен асистент в Институт за изследване на изкуствата, БАН, където работи и до момента.

В периода 2011-2016 г. арх. Димитрина Попова извършва преподавателска дейност към Европейски политехнически университет в Перник, както и в УАСГ в София, като хоноруван преподавател.

В допълнение, от 2004 г., тя работи и като проектант в различни студиа, а от 2010 г. е архитект на свободна практика. В настоящия конкурс за доцент са декларирани и четири архитектурни проекта.

2. Общо описание на представените материали и оценка за съответствие с минималните национални изисквания

Д-р арх. Димитрина Попова участва в конкурса с:

- ✓ Защитен дисертационен труд за придобиване на ОНС Доктор - **1** брой.
- ✓ Монография(основен хабилитационен труд) - **1** брой;
(Архитектурното наследство в заснемания на къщи от XIX век. Анализ и дигитализация на архив „Архитектура“ на Института за изследване на изкуствата. ИИИЗк, БАН, София, 2024)
- ✓ Публикация в индексирани в Scopus и Web of Science издание - **1** брой (Popova, Dimitrina. 2023. Digital Reconstruction of Lost Architectural Heritage on the Case Study of Two 19th Century Houses. Proceedings of the Thirteenth International Conference Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage, 13, Institute of Mathematics and Informatics)
- ✓ Публикации в рецензирани издания - **20** броя.
- ✓ Творчески проекти **4** броя, водеща творческа изява **1** брой
- ✓ Цитати **5** броя, рецензии на авторски продукти **8** броя
- ✓ Участие в научни проекти **4** броя, ръководство на проект **1** брой
- ✓ Награда от конкурс за архитектура или дизайн **1** брой.

Представените за конкурса публикации са на български (15 бр.) и на английски език (6 бр). Всички текстове са рецензирани преди публикуване.

При проверка на изискуемите точки в наукометричните показатели в съответствие с минималните национални изисквания е видно, че д-р арх. Димитрина Попова надхвърля близо два пъти задължителното им количество.

От предадените документи и данни се вижда и пълно покриване на изискванията в Приложение 2 на Правилника за условията и реда за придобиване на научна степен и за заемане на академична длъжност в ИИИЗк, БАН.

Може да се заключи, че приложените справки, материали и доказателства напълно отговарят на изискванията за придобиване на академичното звание «доцент».

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Научна и научно-приложна дейност

Всички представени за конкурса публикации ясно очертават научния профил на д-р арх. Димитрина Попова

На първо място, нейните настоящи изследователски интереси са обвързани с дигитализацията на проектното архитектурно наследство (вж. хабилитационния труд озаглавен „Архитектурното наследство в заснемания на къщи от XIX век. Анализ и дигитализация на архив *Архитектура* на Института за изследване на изкуствата“ (2024) както и статиите *Digital Reconstruction of Lost Architectural Heritage on the Case Study of Two 19th Century Houses*; *Архитектурното наследство в колекция от архитектурни заснемания от периода 1949-1962: идеология, правила, практика*; *A Visualized Past. Thracian Tomb at Sheynovets Peak near Svilengrad*; *Изследване върху дигитални архивни колекции от заснети къщи от 19 век*; *Триизмерна дигитална реконструкция на изчезнали къщи и пространственият им анализ във виртуална реалност по примера на бейската къща на Тулешко в Берковица*; *Дигитална триизмерна реконструкция на старинна къща в Сунгурларе от архитектурния архив на Института за изследване на изкуствата*; *Триизмерни дигитални реконструкции по примера на къща от XIX век*; *Дигитализация на архив „Архитектура“ в Института за изследване на изкуствата - БАН*). В някои от текстовете е потърсена и културологична оценка на представяните проекти, а дори и на формите и еволюцията на архива, в контекста на периода на неговото създаване и поддържане.

В други от декларираните за конкурса публикации се разглеждат аспекти на архитектурата от XX или XXI век (това са текстовете: *The messages in the architectural image of the building of the Bulgarian Academy of Sciences*; *S, M, L, XL мащаби в панелните комплекси на София*; *Vernacular Park Architecture Among the Prefabricated Concrete Housings in Sofia, Bulgaria*; *Самоделна паркова архитектура между панелните блокове в София*; *Трансформациите на интериора на Съдебната палата в София*; *Сградата на БАН-естетика и стил*), както и случаи от античното наследство в българските земи (вж. *Политика и естетика в архитектурния образ на римската вила*; *Town Borders of Serdica and Philippopolis before the Walls in Antiquity. Beyond the Borders*; *Influence of landscape and climate conditions on the urban fabric of Philippopolis in Antiquity*; *«Върху рхитектурата» на*

Витрувий – преписи, преводи, цитати; Изследвания върху уличното движение в римския град; Композиционни връзки между обществените сгради, съоръжения и площи в Сердика и Филипопол през I- III век)

Считам, че в публикациите си гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова демонстрира задълбочени познания както в избраните направления – архитектура на XX или XXI век, антична архитектура, така и особено по отношение на тематиката свързана с дигитализацията на архитектурно наследство.

3.2. Учебно-педагогическа дейност

В приложените бележки и документи за провеждане на конкурса, са описани и потвърдени изведените от д-р арх. Димитрина Попова часове за курсове и упражнения в периода 2014-2024 г. Те включват лекции по дисциплините *Опазване на архитектурното наследство* и *Естетика*, а и лекции и упражнения по *Архитектура* в Европейски политехнически университет, както и упражнения по *Архитектура* за специалност ССС в УАСГ.

3.3. Внедрителска дейност

В конкурсните документи е включена извадка от творческата работа на д-р арх. Димитрина Попова като проектант. Това са четири архитектурни проекта:

- Проектиране и авторски надзор на 14 броя детски площадки на открито в 5 броя детски заведения и 4 броя междублокови пространства за деца до 3 години и от 3 до 12 години, район Красна поляна, град София, 2017 г.
- Проектиране и авторски надзор на многофамилна жилищна сграда в гр. Благоевград, ул. Петър Зографски, №6, вх. А и Б., 2017 г.
- Проектиране еднофамилна жилищна сграда, вилна зона Драгичево, общ. Перник. 2021 г.
- Проектиране на еднофамилна жилищна сграда, кв. Княжево, р-н Витоша, гр. София. 2019 г.

Оценявам като позитивен факта на тяхното представяне в конкурса за заемане на

академична длъжност «доцент» в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, и най-вече, така показаната активна връзка между работата на проектанта и развитието на научния работник, която е характерна за архитектурната специалност. За мен, в декларираните архитектурни проекти са приложени адекватни технически разработки и подходящи естетически решения.

Оценявам високо декларираната в материалите интерактивна изложба-презентация с очила за виртуална реалност Oculus Quest 2, демонстрираща три реконструирани обекта от архитектурното наследство, които не съществуват или са недостъпни в реална среда. Това представлява творческа изява, проведена на 18-19.04. 2024 г. в зала 2 на Института за изследване на изкуствата, в която д-р арх. Димитрина Попова има водеща роля.

3.4. Приноси (научни и научно приложни)

Приносите на изследванията на д-р арх. Димитрина Попова са явни, значими и в синхрон с откритите до момента, научни интереси.

За мен ключовата ценност в декларираният в конкурса основен хабилитационен труд - монографията „Архитектурното наследство в заснемания на къщи от XIX век. Анализ и дигитализация на архив "Архитектура" на Института за изследване на изкуствата“ (2024), се крие във внимателната, методична работа с документите и единиците в архив «Архитектура», и особено в тяхното систематизирано представяне и характеризиране. Монографията съдържа 224 стр, вкл. библиография и кратки резюмета на английски език. Тя е удачно разделена в две части – едната във връзка с формите на архивирането, а другата – с дискурса на реконструкцията. Изведените в тези части резултати и заключения се допълват убедително.

В същия труд е апробирана методика за оценка на пълнотата и значението на архитектурни архивни колекции и специално за документи с архитектурна графика. В допълнение, представените в изложението на първата част, количествени стойности водят до извеждането и на качествени параметри на колекцията от архитектурни заснемания. Същевременно, проучените комплекти с чертежи, скици и перспективи в текста са преосмислени и като свидетелство за начините за опазване на архитектурното наследство към 50-те години на XX век.

По отношение на втората част на труда, намирам за значими и приноси описаните триизмерни дигитални реконструкции на несъществуващи сгради по наличната архивна архитектурна документация

Считам за особено важни и някои други от научно-приложните приноси на разработката, като публикуването на комплексни данни за развитието на научното направление архитектура (и градоустройство) в страната и в цялостната организация на БАН. От значение е въвежането в научно обръщение на нови данни за архитектурата на къщи от Берковица, Тетевен и Етрополе. Информацията от архитектурните им заснемания е допълнена от арх. Попова с фотографии, спомени на съвременници, събрани административни документи за къщите в регионални музеи.

Приемам декларираните приноси в останалите представени в конкурса статии и публикации.

Оценявам високо участието на гл. ас. д-р арх. Попова в национални и международни научни проекти, както и спечелените от нея грантове и отличия.

4. Оценка на личния принос на кандидата

В декларираните за конкурса материали е явно познаването на засегнатите теми, демонстриран е убедителен изследователски подход и авторски светоглед.

Считам личния принос на арх. Димитриан Попова в описаните публикации и трудове за несъмнен и за напълно достатъчен по отношение на изискванията.

5. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания и рецензии)

Считам, че публикациите на Д-р арх. Димитрина Попова вече са добре известни на архитектурната и научната колегия в страната и имат висок потенциал за цитируемост. В предадените ми документи са представени данни за общо 5 цитирания; всички те са от български автори. Две от цитиранията са в научни издания на английски език, като едно от тях е в издание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни с научна информация.

Декларирани са и осем рецензии за реализирани авторски продукти в професионални медии.

6. Критични бележки

Оценявам положително задълбочените познания и успешният аналитичен подход на д-р арх. Димитрина Попова в изследваните от нея области. Според мен нейните бъдещи проучвания могат да се допълнят по отношение на алгоритмизиране на процесите на триизмерна реконструкция на сградното наследство и тяхното интегриране в изследователските и архивните практики. В допълнение концепцията за семантизирането на архитектурното наследство би могла да бъде обогатена и с редица разработки на български автори относно възприятието на архитектурния обект, езиковите и комуникационните белези на архитектурното творчество, а и феноменологията на архитектурата изобщо, както и във връзка с тектоничните и семиотичните характеристики на архитектурните пространства. Удачно би било и изясняването на някои използвани термини като «иконичност». Надграждането на изследванията чрез връзки с още текстове отнасящи се до опазването на движимите и недвижимите културни ценности в страната също би било успешно.

Тези бележки за бъдещи търсения, обаче, в никакъв случай не омаловажават качествата на представените от арх. Попова разработки.

Ето защо и предвид значимия, българистичен характер на нейните изследвания, основната ми препоръка към арх. Димитрина Попова е увеличаването на нейната научна продукция в бъдеще: с включването на повече статии на английски и/или други европейски езици, както и с представянето на повече публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

7. Лични впечатления

Познавам д-р арх. Димитрина Попова още като мотивиран докторант в ИИИЗк, БАН. След защитата на дисертацията си, тя продължава активна изследвателска дейност в Института за изследване на изкуствата в ИГ «Старо изкуство», където е уважаван колега. За мен в периода тя видимо израства и по отношение на обхват и дълбочина на разглежданата тематика. Считаю, че тя притежава явна изследователска нагласа,

задълбочени познания и методичен ум.

В допълнение, архитект Димитрина Попова е добре представена и между архитектурната колегия извън института.

8. Заключение:

Намирам предоставените ми данни за кандидата в конкурса за отговарящи на нужното, както и за достатъчни съобразно наукометричните изисквания, нормативната уредба и правилника на ИИИЗк.

Имайки предвид гореизложеното, предлагам д-р арх. Димитрина Попова да бъде избрана за „доцент” по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, за нуждите на ИГ Старо изкуство, сектор Изобразителни изкуства, в Института за изследване на изкуствата към Българската академия на науките.

8.11.2024г.

Рецензент:

Проф. Д-р арх. Стела Ташева.